

Seletuskiri

põllumajandusministri määruse “Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord aastateks 2007–2013” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Põllumajandusministri määrus kehtestatakse “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 45⁴ lõike 2 ja § 45⁵ lõigete 2 ja 3, komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 368, 23.12.2006, lk 15–73), artikli 27 lõike 11, artikli 44 lõigete 2 ja 3 ja artikli 45 lõike 1 ning komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad kontrollimenetluse rakendamise ja maaelu arengu toetusmeetmete nõuetele vastavuse kohta (ELT L 368, 23.12.2006, lk 74–84), artikli 4 lõike 1 ja artikli 18 alusel ning kooskõlas nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1–40) artikli 18 lõike 4 alusel heaks kiidetud “Eesti maaelu arengukavaga 2007–2013” (edaspidi *arengukava*).

Euroopa Liidu (edaspidi *EL*) liikmesriigina on Eestil võimalik osaleda ühenduse maaelupoliitikas ja saada osa ELi maaelu arengu toetuste eelarvest. Arengukava raames on Eestil võimalik muu hulgas kasutada Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi vahendeid ligikaudu 11,2 miljardi krooni ulatuses. Arengukava hõlmab perioodi 2007–2013 ning keskendub ühenduse põllumajanduse ja metsanduse konkurentsivõime, maade hooldamise ja keskkonna, elukvaliteedi ja maapiirkonna ettevõtluse mitmekesistamisele, võttes samas arvesse Eesti maaelu omanäolisust.

Vabariigi Valitsus kiitis arengukava heaks 8. veebruaril 2007. aastal. Aprillis saadeti arengukava Euroopa Komisjonile ja alustati ametlikke läbirääkimisi. Mitteametlike läbirääkimistega tehti algust 2006. a lõpus. Igal riigil on õigus rakendada arengukava meetmeid enne arengukava heakskiitmist. Selleks, et poolloodusliku koosluse hooldamise toetust saaks taotlejatele maksta juba 2007. aastal, tuli toetuse taotlusi hakata põllumajandusministri 20. aprilli 2007. a määruse nr 62 alusel vastu võtma ajal, mil Eesti alles pidas Euroopa Komisjoniga MAKi sisu osas läbirääkimisi. Eesti kavandas rakendada seda toetust nõukogu määruse (EÜ) 1698/2005, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (EÜT L 277, 21.10.2005, lk 1–38), artikli 38 kohase Natura 2000 toetusena, mille puhul hüvitatakse igal aastal Natura 2000 ala põllumajandusmaa hektari kohta loodus- ja linnudirektiivi rakendamisega seotud ebasoodsatest tingimustest tulenev kulu ja saamata jäänud tulu. Euroopa Komisjoniga peetavate läbirääkimiste käigus selgus, et poollooduslike koosluste hooldamise toetust saab rakendada vaid nõukogu määruse (EÜ) 1698/2005 artikli 39 kohase põllumajandusliku keskkonnatoetuse alameetmena, mille puhul makstakse toetust vabatahtlikult võetud õigusaktidest tulenevate nõuetega võrreldes täiendavate 5-aastaste keskkonnakohustuste täitmise eest.

Eelnevast tulenevalt peavad taotlejad, kes 2007. aasta mais esitasid poollooduslike koosluste toetuse taotluse, esitama toetuse saamiseks täiendavalt 5-aastase kohustuse võtmise kinnituse. Kui taotleja ei saa 2007. aastal 5-aastast kohustust võtta ja ei esita sellekohast kinnituskirja, makstakse 2007. aastal hooldatud poollooduslike koosluste kohta erandlikult hiljemalt 2008. aasta 31. detsembriks toetust “Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse” § 66³ lõike 1 alusel. Tegemist on vähese tähtsusega abiga komisjoni määruse (EÜ) nr 1535/2007, milles käsitletakse EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes põllumajandustoodete tootmise sektoris (ELT L 337, 21.12.2007, lk 35–41), mõistes. Kolme eelneva aasta vähese tähtsusega abi suurus ühe taotleja kohta ei tohi ületada 117 350 krooni.

Kui poollooduslike koosluste kogupindalaks hinnatakse ligi 100 000 ha, siis kõrge loodusväärtusega aladeks, mis on enamikus ka Natura 2000 alad, loetakse 50 000 hektarit. Eeldame, et perioodi 2007–2013 lõpuks hooldatakse poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse abil Natura 2000 alal asuvaid kõrge loodusväärtusega poollooduslikke kooslusi u 25 000 hektaril. Vastavalt arengukavale toetatakse selle perioodi jooksul ka teisi, väljaspool Natura 2000 alasid asuvaid kõrge loodusväärtusega poollooduslikke kooslusi, kuid eelnevalt tuleb need alad täpselt määratleda. Teise võimalusena on kavas osa selliseid alasid määratleda Natura 2000 aladena. Eeldame, et koos väljaspool Natura 2000 alasid asuvate poollooduslike kooslustega hooldatakse 2007–2013 perioodi lõpuks poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse abil poollooduslikke kooslusi kokku u 35 000 hektaril.

Poolloodusliku koosluse ehk pärandkoosluse all mõeldakse inimese poolt ümber kujundatud looduslikku kooslust, mis sellisena püsib mõõduka inimõju, eeskätt niitmise ja karjatamise abil. Inimõju lõppemise korral muutub pärandkooslus loodusliku pikaajalise muutumise käigus tagasi looduslikuks. Kuni 20. sajandi keskpaigani saadi põhiline rohusööt poollooduslikelt rohumaadelt. 1939. aasta põllumajandusloenduse andmetel moodustasid kultuurrohumaad vaid 3,4% kogu rohumaapindalast. Lisaks kõrgele esteetilisemale väärtusele on Eesti poollooduslike koosluste taimestiku ja loomastiku mitmekesisus võrreldes teiste 57. paralleelset põhja poole jäävate aladega üks maailma suuremaid.

Suurtootmisele üleminek, traditsiooniliste majandamistavade kõrvaleheitmine ja madalama tootlikkusega rohumaade kasutamata jätmine on viimase poole sajandi jooksul poollooduslike koosluste pindala oluliselt kahandanud. Puisniitude pindala on viimase 70 aasta jooksul vähenenud ligi sada korda, praegu on Eestis niidetavaid puisniite 1500 ha. Heas seisukorras on Eestis u 9000 ha loopealseid. Hooldatavaid luhtasid on Eestis u 15 000 ha, puiskarjamaid 3000 ha.

Põhjaliku ülevaate poollooduslike koosluste kujunemisest, määratlemisest, väärtustest, majandamismeetoditest jmt leiab Pärandkoosluste Kaitse Ühingu poolt välja antud ja Toomas Kuke poolt koostatud ja toimetatud õpik-käsiraamatus “Pärandkooslused” (Tartu 2004). Poollooduslike koosluste määratlemisel on keskkonnaspetsialistid eelkõige juhindunud Jaanus Paali koostatud väljaannetest “Eesti taimkatte kasvukohatüüpide klassifikatsioon” (1997) ja “Loodusdirektiivi” elupaigatüüpide käsiraamat (2004).

2005. aastal hooldati “Looduskaitse seaduse” § 18 alusel antava loodushoiutoetuse kaudu 17 500 ha ja taastati 1900 ha poollooduslikke kooslusi ning ehitati 165 000 m

tarasid. Loodushoiutoetuse taotlejaid oli 1600, neist eraisikuid 600. Keskmise hooldamise toetussumma oli 1300 krooni ja taastamise toetussumma 4000 krooni hektari kohta. 2006. aastal tõusid toetussummad keskmiselt 30%. 2007. aastast makstakse Natura 2000 alal asuva poolloodusliku koosluse hooldamise eest loodushoiutoetuse asemel poolloodusliku koosluse hooldamise toetust. Seejuures jätkatakse loodushoiutoetuse maksmist Natura 2000 ala taastamise eest, samuti makstakse toetust teatud kaitsealade kohta, mis ei ole Natura 2000 alad.

Poollooduslike koosluste hooldamise toetamiseks on arengukava esialgse eelarve kohaselt aastateks 2007–2013 kavandatud u 60 miljonit krooni aastas. Eelarve on koostatud arvestusega, et arengukava raames rahastatakse kõik nõuetekohased taotlused. Sellega püütakse tagada alade järjepidev hooldamine, mis on poollooduslike koosluste säilimise seisukohalt väga oluline. Pärast 2013. aastat, mil suure tõenäosusega hakkavad ELi põllumajandustoetused vähenema, on poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse jätkumine oluliselt kindlam kui ühise põllumajanduspoliitika 1. samba toetuste (nt otsetoetuste) jätkumine.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostas Põllumajandusministeeriumi maaelu arengu osakonna põllumajanduskeskkonna büroo peaspetsialist Eike Lepmets (tel 625 6141). Määruse eelnõu ettevalmistamisel osalesid lisaks veel Keskkonnaministeeriumi, Riikliku Looduskaitsekeskuse (edaspidi *LKK*) ning Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (edaspidi *PRIA*) spetsialistid, juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna koosseisuväline teenistuja-peaspetsialist Ketlyn Vällo (tel 625 6206). Keeleliselt toimetab eelnõu õigusosakonna peaspetsialist Leeni Silk (tel 625 6523).

2007. aastal menetleti poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse taotlusi põllumajandusministri 20. aprilli 2007. a määruse nr 62 "Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord" määruse alusel ja kohaselt. Tulenevalt eespool kirjeldatud toetuse rakendamise aluseid käsitlevatest muudatustest tuleks nimetatud määrust muuta. Kuna muuta on vaja üle kolmandiku põllumajandusministri 20. aprilli 2007. a määruse nr 62 "Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord" tekstist, on Vabariigi Valitsuse 28. septembri 1999. a määruse nr 279 "Õigustloovate aktide eelnõude normitehnika eeskiri" § 21 lõike 6 kohaselt koostatud uus määrus.

2. Eelnõu sisu

Eelnõu §-ga 1 sätestatakse, et määrusega kehtestatakse Natura 2000 alal asuva poolloodusliku koosluse hooldamise eest toetuse saamise nõuded ning toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord, toetuse määr, toetuse vähendamise alused ja kord ning toetuse maksmise kord. Samas sätestatakse, et poolloodusliku kooslusena mõistetakse puisniitu, puiskarjamaad, rannaniitu, lamminiitu, soostunud ja sooniitu, loopealset, kadastikku, nõmme või aruniitu.

Eelnõu §-ga 2 sätestatakse toetuse määr, mis arengukava 5. peatüki meetmes 2.3.5 toodu kohaselt on ühe hektari puisniidu kohta 3725 krooni aastas, kõigi ülejäänud poollooduslike koosluste hooldamise eest 2910 krooni ühe hektari kohta aastas. Põllumajandusministri 20. aprilli määrusega nr 62 "Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise

täpsem kord” (RTL 2007, 37, 639) võrreldes on toetusmäärad tõusnud ca 120 krooni võrra (varasemad määrad olid vastavalt 3600 ja 2800 krooni).

Eelnõu § 3 lõikega 1 sätestatakse nende isikute ring, kes võivad toetust taotleda. Eelnõu kohaselt võivad toetust taotleda füüsiline isik, juriidiline isik, seltsing ning muu isikute juriidilise staatusega ühendus. Poollooduslike koosluste ehk pärandkoosluste sajanditepikkuse majandamise tulemusena on kujunenud ajalooline pärand, mis moodustab väärtusliku osa nii Eesti kui ka maailma loodus- ja kultuuripärandist (vaimne kultuuripärand, nt rahvalaulud, muistendid, töövõtted jmt ning materiaalne kultuuripärand, nt maa-arhitektuur, tööriistad jmt). Lisaks pärandkoosluste liigilisele ja maastikulisele mitmekesisusele on nende hooldamine olnud sajandeid üks osa külakultuurist. Eelnevat arvesse võttes on toetuse taotlejate ring eelnõus toodud võimalikult laiana.

Lõikes 2 sätestatakse alad, mille kohta võib toetust taotleda. Esmalt peab poollooduslik kooslus või selle osa (edaspidi *poollooduslik kooslus*) asuma Natura 2000 alal. Natura 2000 alad on kinnitatud Vabariigi Valitsuse korraldusega “Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri”. Natura 2000 alal on peale poollooduslike koosluste veel teisi alasid (põllumaa, metsamaa, veealad jne), kuid see toetus on ette nähtud vaid karjatamist või niitmist vajavate vähemalt 0,1 ha suuruste kõrge loodusväärtusega poollooduslike koosluste hooldamiseks. Suur osa poollooduslikest kooslustest on viimase poole sajandi jooksul põllumajandusliku kasutuse alt välja jäänud, mistõttu on need alad sageli metsastunud. Selleks, et sellised poollooduslikud kooslused oleksid taas põllumajanduslikult kasutatavad, tuleb need eelnevalt taastada. Poollooduslike koosluste hooldamise toetust antakse vaid sellistele aladele, kus on võimalik põllumajanduslik tegevus ehk niidetavatele ja karjatavatele aladele.

Toetust makstakse vaid poollooduslike koosluste kohta, kui taotleja tagab, et koosluste piir on kohapeal visuaalselt tuvastatav:

- 1) looduslik piir – kraav, jõgi, tee, järv; põhikaardi kõlviku piir;
- 2) tehislik piir – katastripiir, vaiad, tarad, kiviaed, puude märgistamine.

Kõik selle toetuse õiguslikud poollooduslikud kooslused on kantud varasemate looduskaitse inventuuride põhjal LKK poolt keskkonnaregistrisse. Siiski on keskkonnaregistrisse kantud ka poollooduslikud kooslused, mis vajavad taastamist ja ei ole seetõttu veel niitmise või karjatamise teel hooldatavad. Selliste alade kohta toetust ei maksta. LKK on Keskkonnaministeeriumi hallatav riigiasutus, mis moodustati 1. jaanuaril 2006 ning mille läbivaks ülesandeks on looduskaitse praktiline korraldamine ja looduskaitsega seotud otsuste kohta arvamuse andmine. LKK vastutusel on nii alade kaitsekorralduskavade kui liikide tegevuskavade täitmine.

Enamasti moodustavad poollooduslikud kooslused looduskaitsele väärtusliku terviku üksnes koos seal olevate maastikuelementidega, sh pärandkultuuri objektidega ning neid ei arvata toetusõigusliku maa hulgast välja. Seetõttu loetakse poollooduslikuks koosluseks puude ja põõsastega osaliselt kaetud ala või ala, kus asub traditsiooniline maastikuelement nagu kiviaed, ajutiselt üleujutatud ala, traditsiooniline looduslikust kivist või puidust heinaküün ja loomade varjualune, kui puude ja põõsaste või maastikuelementide olemasolu on seotud traditsioonilise põllumajandustegevusega (niitmise või karjatamisega) või keskkonna- ja pärandkultuuri alaste eesmärkide saavutamiseks. Näiteks on puisniidu sees olev väike

metsatukk kooslusel karjatatavatele loomadele varjumispaigaks päikese ja tuule eest. Heinaküüne on traditsiooniliselt kasutatud heina hoiustamiseks, hein veeti lauda juurde talvel, kui metsateed veovahendeid kandsid. Samuti täidab kiviaed lisaks esteetilisele väärtusele ka elupaiga funktsiooni. Sellised koosluste vahelised üleminekualad on liigiliselt kõige mitmekesisemad ning selle toetuse eesmärgist lähtuvalt õigustatud toetust saama.

Lõikes 3 sätestatakse, et taotleja võtab toetuse esmakordsel taotlemisel kohustuse tegeleda taotluse esitamise tähtpäevast alates viis aastat selle määruse nõuete kohaselt poolloodusliku koosluse hooldamisega. Seejuures võetakse 5-aastane kohustus konkreetse maa kohta, milleks on kohustuse võtmise aastal taotletud ja taotluse kontrollimisel kindlaks tehtud poollooduslik kooslus. Komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad kontrollimenetluse rakendamise ja maaelu arengu toetusmeetmete nõuetele vastavuse kohta (ELT L 368, 23.12.2006, lk 74–84), artikli 10 lõike 6 kohaselt ei tohi maatükke, mille eest antakse toetust, kohustuse kehtivusaja jooksul vahetada. Kui kindlaks tehtud konkreetse poolloodusliku koosluse pindala on suurem kui maa pindala, mille kohta toetust taotleti, loetakse kohustuse aluse maa pindalaks taotletud pindala. Kohustus ei saa alata taotlusest toodust suurema maa pindala kohta. Pindala tehakse kindlaks administratiivse ja kohapealse kontrolli teel. Kui kohapealne kontroll viiakse läbi kohustuse võtmise aastal, võetakse need andmed aluseks kohustuse aluse maa määramisel. Kui kohapealset kontrolli ei tehtud, algab kohustus taotletud maa kohta. Kui järgmistel aastatel leitakse kohapealse kontrolli käigus, et tegelik maa pindala on väiksem kui maa pindala, mille kohta toetust taotleti, nõutakse enamakstud toetuse osa koos vastava toetuse vähendamisega tagasi ning kohustuse aluse maa pindala korrigeeritakse. Ühel taotlejal saab sama toetuse kohta olla vaid üks kohustus, mille suurenemist ja vähenemist jne vaadatakse tervikuna.

Kuna poolloodusliku koosluse puhul makstakse toetust alade hooldamise eest, siis eelnõu § 3 lõike 4 kohaselt ei maksta taotlejale sama tegevuse eest toetust juhul, kui taotleja on taotlenud sama maa kohta teisi pindalapõhiseid toetusi. Täpsemalt on need toetused “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” 3. peatüki 1. jaos sätestatud ühtne pindalatoetus, täiendav otsetoetus ja energiakultuuri toetus ning ja 4. ja 4¹. peatükis sätestatud teised ELi ühise põllumajanduspoliitikaga kaasnevad maaelu arengu toetused (nt ebasoodsamate piirkondade toetus, põllumajanduslik keskkonnatoetus, Natura 2000 toetus põllumajandusmaale, kaitsemetsa rajamise toetus põllumajandusmaale, Natura 2000 toetus erametsamaale). Samuti ei maksta üheaegselt sama maa kohta keskkonnaministri 1. juuni 2004. a määrusega nr 62 “Loodushoiutoetuse taotlemise, taotluse läbivaatamise ja toetuse maksmise kord, nõuded toetuse maksmiseks ja toetuse määrad” sätestatud loodushoiutoetust (sama tegevuse ehk alade hooldamise eest toetust topelt ei maksta) ja toetust ei või taotleda ka poolloodusliku koosluse kohta, mille hooldamise kohta on Riikliku Looduskaitsekeskusega (edaspidi *LKK*) sõlmitud “Looduskaitse seaduse” § 22 lõike 3 alusel loodushoiutöö leping.

Lõikega 5 sätestatakse, et taotleja peab kogu majandusüksuses täitma põllumajandusministri 20. aprilli 2007. a määruses nr 57 “Ühtse pindalatoetuse, põllukultuuri kasvatamise ja põllumajanduskultuuri täiendava otsetoetuse saamise nõuded ning toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” sätestatud häid põllumajandus- ja keskkonnatingimusi ning säilitama püsirohumaade pindala.

Lõikega 6 sätestatakse, et rohumaal, mille kohta toetust taotletakse, on niitmise ja niite koristamise või loomade karjatamise tähtpäevaks 1. oktoober või kaitseeeskirjas, kaitsekorralduskavas või liigi tegevuskavas sätestatud tähtpäev. Heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste kohaselt peab maa olema niidetud või karjatatud 31. juuliks, kuid poollooduslike koosluste liigirikkuse säilitamiseks võib neid alasid hakata niitma ja karjatama tavarohumaadega võrreldes hiljem (üldjuhul 10. juulist alates) ning seetõttu ei saa nende alade puhul ka nõuda, et need oleksid 31. juuliks niidetud. Kui heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste kohaselt peab karjamaana kasutataval rohumaal olema karjatatud loomi loomkoormusega, mis tagab niitmise sarnase tulemuse, ning ebapiisava tulemuse korral tuleb rohumaal üle niita, siis poollooduslike koosluste puhul on nõue alade looduskaitseliste iseärasuste tõttu spetsiifilisem. Üldreeglina peab karjamaana kasutataval rohumaal olema loomi karjatatud lõikes 6 sätestatud loomkoormusega, mida LKK lõike 7 alusel toetuse taotluse kinnitamisel ala looduskaitselisi väärtusi arvesse võttes täpsustab. Enamike koosluste loomkoormuse kehtestamisel on lähtutud keskkonnaministri 1. juuni 2004. a määruses nr 62 "Loodushoiutoetuse taotlemise, taotluse läbivaatamise ja toetuse maksmise kord" sätestatust.

Lõikega 8 sätestatakse loomühikulise arvestuse pidamine. Näiteks loetakse 1 loomühikuks üle 24 kuu vanune veis, sh ammlehm. Sarnast arvestust peetakse kõigi põllumajandusliku keskkonnatoetuse meetmete puhul.

Lõikega 9 sätestatakse, et taotleja peab täitma nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2006 artikli 39 lõike 3 kohaseid baasnõudeid. Baasnõueteks loetakse nõuetele vastavuse nõudeid (head põllumajandus- ja keskkonnatingimused, püsirohumaade pindala säilitamise nõue, kohustuslikud majandamisnõuded ning põllumajandusliku keskkonnatoetuse puhul väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise miinimumnõuded), riiklikes õigusaktides kehtestatud nõudeid (nt väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise nõuded) ning muid arengukavas kehtestatud nõudeid, millest täiendavate nõuete järgmise eest makstakse põllumajanduslikku keskkonnatoetust. Komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 II lisa punkti 5.3.2.1.4 kohaselt peab arengukavas määratlema iga põllumajandusliku keskkonnatoetuse nõude kohta, mille eest toetust makstakse, vastava baasnõude. Toetuse saamiseks peab baasnõuete järgimist taotleja ettevõttes ka kontrollima ning kui vastavat baasnõuet rikutakse, vähendatakse rikkumise tõsidust, ulatust ja püsivust arvestades toetust või jäetakse taotlus rahuldamata. Baasnõuded on järgmised:

1) Natura 2000 alal asuvat poollooduslikku kooslust ei tohi kahjustada. Kahjustamiseks loetakse taimkatte (rohukamara) hävitamist ja kooslusele mitteomase liigilise koosseisu kujundamist. Keelatud on väetamine, taimekaitsevahendite kasutamine, mullaharimine, metsa istutamine, maapõue kasutamine, loata ehitiste püstitamine või laiendamine, sh tiigi jm veekogu ning maaparandussüsteemi rajamine, v.a juhul, kui tegevus on kooskõlas "Looduskaitseeadusega";

2) loomapidaja tagab oma majandusüksuses peetavatele põllumajandusloomadele sööda ja joogivee kättesaadavuse;

3) kaitstavat looduse üksikobjekti ei tohi kahjustada;

4) taotleja, tema majandusüksuse töötaja, kes tegeleb poolloodusliku koosluse hooldamisega, või füüsilise isiku puhul tema perekonnaliige peab teise kohustuseaasta 1. septembriks olema osalenud LKK korraldatud vähemalt 6-tunnisel koolitusel, kus jagatakse juhiseid, milliseid võtteid poollooduslike alade hooldamiseks peab kasutama. Eelpool nimetatud isik, kes on taotlemisele eelneva 12 kuu jooksul läbinud poolloodusliku koosluse hooldamise vähemalt 6-tunnise koolituse, millel osalemise

kohta on koolituse korraldaja väljastanud asjakohase dokumendi, peab selle koolituse läbima kolmanda kohustuseaasta 1. septembriks. Perekonnana käsitatakse selle määruse tähenduses Statistikaameti poolt kasutatavat leibkonna mõistet – ühel aadressil elavat ja ühist raha kasutatavat inimeste rühma, kelle liikmed ka ise tunnistavad end ühes leibkonnas olevaks. Koolitusel osalemist tõendav dokument peab olema majandusüksuses kohapeal kontrollimiseks kättesaadav.

Lõikega 10 sätestatakse, et toetuse taotleja võtab kohustuse täita majandusüksuses nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2006 artikli 51 lõikes 3 nimetatud ja arengukava 5. peatükis toodud kohustuslikke majandamisnõudeid ning väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise miinimumnõudeid. Need nõuded rakenduvad järkjärgult alates 2009. aastast. Kui nõuetele vastavuse nõudeid peab täitma enamiku EL ühise põllumajanduspoliitika pindalatoetuste taotlemise puhul, siis täiendavaid väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise nõudeid kontrollitakse ainult põllumajandusliku keskkonnatoetuse taotlemisel. Tegemist on “Veeseadusest” ja “Taimekaitseadusest” tulenevate nõuetega, mille täitmise üle on vastavad järelevalveasutused (eelkõige Taimetoodangu Inspeksioon (edaspidi *TTI*) ja Keskkonnainspeksioon (edaspidi *KKI*)) oma pädevuse piires järelevalvet juba aastaid teinud ja nõuete rikkumisel vastavates õigusaktides kehtestatud ulatuses karistusi määranud. Määruse eelnõus on täiendavalt sätestatud, et väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise miinimumnõuete rikkumise korral vähendatakse ka toetust.

Eelnõu §-ga 4 sätestatakse nõuded poolloodusliku koosluse kohta. Tegemist on § 3 lõikes 9 nimetatud baasnõuetest täiendavate nõuetega, mille järgmise eest makstakse põllumajanduslikku keskkonnatoetust. Alade säilimiseks vajalikud looduskaitseleitud nõuded on välja töötatud koos Keskkonnaministeeriumi, LKK ja PRIA spetsialistidega. Peale “Looduskaitseaduse” § 12 alusel kehtestatud kaitseeeskirjade on toetuse saamise nõuete kehtestamisel toetutud ka sama seaduse § 25 alusel kehtestatud kaitsekorralduskavadele, § 49 alusel kehtestatud liigi kaitse ja ohjamise tegevuskavadele ning looduskaitseleitud uuringutele ja spetsialistide tähelepanekutele.

Lõigetes 1 ja 2 on toodud koosluse niitmist, karjatamist ja niite äravedamist või hekseldamist reguleerivad sätted. Määruses sätestatakse, et poollooduslikku kooslust tuleb niita keskelt-lahku või servast-serva meetodil. Selline niitmise meetod on tavapärastest keskkonnasõbralikum, kuna võimaldab rohumaal pesitsevatel lindudel ja seal viibivatel loomadega alalt õigeaegselt niitmise eest põgeneda.

Teiste pindalatoetustega võrreldes peab taotleja poolloodusliku koosluse niitma või peab seal loomi karjatama tavapärastest hilisemaks tähtajaks, enne 1. oktoobrit. Kuna poollooduslikud kooslused on enam mõjutatud ilmastikutingimustest, peaks ka nende hooldamise tähtaeg olema paindlikum. Koosluste säilimise seisukohast on igal juhul olulisem need alad hooldada pigem hiljem, kui jätta teiste pindalatoetustes sätestatud 31. juuli tähtajast tulenevalt hooldamata (sh niide koristamata või ära vedamata). Niitmine on lubatud kaitse-eeskirjas, kaitsekorralduskavas või liigi tegevuskavas määratud ajast alates. Kui niitmise alguskuupäev ei ole ala kaitse-eeskirjas, kaitsekorralduskavas või liigi tegevuskavas sätestatud, võib poollooduslikku kooslust niita ala looduskaitseleitud väärtusi arvesse võttes LKK poolt määratud ajast alates. Kui karjatamise alguskuupäev on kaitse-eeskirjas, kaitsekorralduskavas või liigi tegevuskavas sätestatud, võib loomi karjatada kavas sätestatud ajast alates.

Niidetavate rohumaade puhul koosluse säilimiseks niitmisest üksi ei piisa. Heina niitmine säilitab küll maastikku, kuid mitte liigilist koosseisu. Heina mahajätmisel moodustub kulukiht, millest taimed ei suuda läbi kasvada. Samuti takistab kulukiht seemnete idanemist. Heina koristamine ja äravedamine on oluline ka seetõttu, et nendega viiakse ära toitained, eelkõige lämmastikku. Taimed koguvad lämmastikku ja kasutavad seda taimekasvu soodustamiseks. Kui niidet ei koristataks ega ära ei veetaks, saaksid taimed, kes suudavad lämmastikku rohkem koguda ja tõhusamalt kasutada, teiste taimede ees kasvuks olulise eelise. Kui teiste pindalapõhiste toetuste puhul peab taotleja niite sätestatud tähtjaks koristama, siis poolloodusliku koosluse hooldamise puhul peab niide olema esmalt üldjuhul 1. oktoobriks koristatud (silorullide ja heinapallide jätmise põllule, mille puhul niide loetakse koristatuks, ei ole lubatud) ja taotlemisele järgneva aasta 1. maiks ära veetud. Niite äravedamise hiline tähtaeg on samuti seotud poollooduslike koosluste traditsioonilise majandamisega. Näiteks on märgadel lamminiitudel heina traditsiooniliselt ära veetud talvisel perioodil, kui maa on külmunud.

Puisniidu hooldamise juures võib loomi alal karjatada alles siis, kui seda on eelnevalt niidetud ja niide on ära koristatud. Traditsiooniliselt on puisniitudel tehtud eelkõige heina. Kui puisniidul karjatatakse enne niitmist loomi, võib muutuda koosluse tüüp: puisniidust saab puiskarjamaa. Puiskarjamaa erineb puisniidust selle poolest, et seal ei tehta heina ja kari lastakse alale niipea kui ilmad lubavad (kari on seal lume tulekuni). Ala karjatamine mõjutab tugevasti taimkatte liigilist koosseisu ehk muudab selle liigirikust, kuna levima hakkavad vaid karjatamist taluvad liigid. Kuna loomad eelistavad süüa teatud liiki taimi, väheneb ajapikku kooslusel ka nende taimeliikide osakaal.

Taimiku hekseldamist üldjuhul ei lubata. Määruse kohaselt on siiski LKK eelneval kirjalikul nõusolekul lubatud taimikut hekseldada. Seda lubatakse ainult juhtudel, kui niite koristamine ei ole ilmastiku- või muude looduslike olude tõttu võimalik, kui niite koristamine kahjustaks koosluse seisundit või kui kooslust on eelnevalt piisava loomkoormusega karjatatud.. Sellisel juhul vähendatakse selle koosluse kohta määratavat toetust 40%.

Lõikega 3 sätestatakse, et poollooduslikul kooslusel on loomadele lisaööda andmine keelatud. Näiteks võib heina etteandmist võtta kui ala väetamist. Selle tõttu muutuvad mullaomadused ja mikrofloora, mulla niiskustingimused jms ning eelise saavad ebasoovitavad liigid, mis tõrjuvad teised liigid taimikust välja. Lisatoitainete tõttu muutub rohustu lopsakamaks ja liigivaesemaks. Silo- ja heinapallide viimisel kooslusele anname tõuke ka teatud liiki taimede seemnelisele paljunemisele. Loomade lisaõotmisega võib kaasned ka ülemäärane ala tallamine, mistõttu kooslus võib hävida. Ekspertide hinnangul on taimiku liigilise koosseisu taastumise aeg umbes kümnekordne mõjutamise aeg.

Lõikega 4 sätestatakse, et poollooduslikul kooslusel, mille kohta toetust taotletakse, olevat kinnismälestist ja pärandkultuuri objekti ei tohi rikkuda ega eemaldada, välja arvatud LKK eelneval kirjalikul nõusolekul ja tingimusel, et suureneb poolloodusliku koosluse looduskaitseline või muinsuskaitseline väärtus.

Kinnismälestised on sätestatud “Muinsuskaitseaduse” § 3 lõikes 2 ja nende kohta on olemas Maa-Ameti kodulehel vastav kaardirakendus. Pärandkultuuri objektide laiem nimekiri on määratletud Eesti-Soome INTERREG IIIA pärandkultuuri tähtsustamise

alase ühisprojekti raames. Määruses on toodud neist poollooduslikel kooslustel enam esinevad objektid, milleks on allikas, põlispuu, pärimusega kivi, heinaküün, kuhjalava, kaev, sh karjamaakaev, kiviküna, paemurd, linaleoauk, kiviaed, tara, talukoht ja põline talutee. Projekti raames määratleti Lääne, Rapla, Harju ja Järva maakonna pärandkultuuri objektid ning need on kantud Maa-Ameti geoportaalis olevasse pärandkultuuri objektide registrisse. Täiendavat infot pärandkultuuri objektide määratlemise ja hooldamise kohta leiab juhendmaterjalist “Väike pärandkultuuri käsiraamat” (Tarang, L. jt. 2007).

http://www.metsaselts.ee/data/sisufotod/Parandkultuur_kasiraamat.pdf

Eelnõu §-ga 5 sätestatakse toetuse taotluse esitamine ja tähtaeg. Esmalt esitab taotleja ajavahemikul 1. aprillist 20. maini LKK regioonile määruse lisas 1 toodud vormi kohase taotluse ja poolloodusliku koosluse kaardi, milles toodud andmete kohta annab LKK viie tööpäeva jooksul taotluse kohta kirjaliku kinnituse, et poollooduslik kooslus, mille kohta toetust taotletakse, vastab § 3 lõikes 2 nimetatud nõuetele (ala on kantud keskkonnaregistrisse, asub Vabariigi Valitsuse korraldusega kinnitatud Natura 2000 alal ja on vähemalt 0,10 ha suurune). LKK täpsustab ka poolloodusliku koosluse loomkoormuse ning kui niitmise alguskuupäev ei ole ala kaitse-eeskirjas, kaitsekorralduskavas või liigi tegevuskavas sätestatud, kuupäeva, millest alates võib maad niita. Vajaduse korral trükitakse LKKs välja ka poollooduslike koosluste kaart, millele taotleja märgib ja LKK kinnitab alade, mille kohta toetust taotletakse, numbrid ja piirid. LKK annab samas taotlejale alade hooldamise kohta ka kirjaliku soovitusel, tagades sellega alade parema hooldamise sh kaitset vajavate liikide ja elupaikade säilimise ehk nende soodsa seisundi. Järgnevalt esitab taotleja kõik toetuse taotlemisega seonduvad dokumendid ajavahemikul 9. maist kuni 29. maini PRIAle.

Esimesel toetuse taotlemise aastal esitatakse PRIAle ka lisas 2 toodud vormi kohane kinnitus kohustuse võtmise kohta. 2007. aastal toetust taotlenud isikud peavad selle esitama väljaandes Ametlikud Teadaanded ja taotlejale PRIA saadetud kirjas teatatud tähtajaks PRIAle (eeldatavasti 15. märtsiks 2008).

Lõikega 3 sätestatakse, et kui taotleja valdab põllumajandusmaad, mille kohta ta ei taotle selle määruse alusel antavat toetust, ühtset pindalatoetust, täiendavat otsetoetust, energiakultuuri toetust või teisi ühise põllumajanduspoliitikaga kaasnevaid maaelu arengu toetusi, esitab ta lisaks PRIAle esitatud dokumentide ka põllumajandusministri 20. aprilli 2007. a määruse nr 57 “Ühtse pindalatoetuse, põllukultuuri kasvatamise ja põllumajanduskultuuri täiendava otsetoetuse saamise nõuded ning toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” lisas 1 toodud vormi kohase taotluse lisa põllumajanduskultuuride ja püsirohumaade põldude ning põllumajanduslikust kasutusest ajutiselt väljas olevate põldude loetelu kohta, kuhu on kantud kõik kasvatatavad põllumajanduskultuurid ning taotleja valduses olevad püsirohumaad ja põllumajanduslikust kasutusest ajutiselt väljas olevad põllud. Samuti peab taotleja esitama sel juhul põllumassiivi kaardi, millel on märgitud põldude loetelus toodud põllumajanduskultuuride ja püsirohumaade põldude ning põllumajanduslikust kasutusest ajutiselt väljas olevate põldude numbrid ning kasvatatavate põllumajanduskultuuride ja püsirohumaade põldude ning põllumajanduslikust kasutusest ajutiselt väljas olevate põldude piirid. Hiljem kontrollitakse seal heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste täitmist.

Lõikega 5 sätestatakse, et kohustuse võtmise aastale järgnevatel kohustuseaastatel peab toetuse saaja esitama PRIAle kohustuse jätkamise kinnituseks taotluse,

poolloodusliku koosluse kaardi ning kui taotleja valdab põllumajandusmaad, mille kohta ta ei taotle poolloodusliku koosluse toetust, lõikes 3 nimetatud dokumendid.

Lõikega 6 sätestatakse, et kohustuse võtmise aastale järgneval aastal kannab toetuse saaja toetuse taotlemiseks määratud ajavahemikul PRIAle esitatavale poolloodusliku koosluse kaardile kaitstavad looduse üksikobjektid, kinnismälestised ja pärandkultuuri objektid.

Lõikega 7 sätestatakse, et taotleja või toetuse saaja teavitab kirjalikult PRIAt taotluses tehtavatest muudatustest või nõude täitmist takistavast asjaolust. Määruse lisa I punktis 3 esitatud andmetega võrreldes tehtud muudatused kinnitatakse enne PRIAle esitamist LKK poolt, välja arvatud juhul, kui taotleja lõpetab kohustuse. Muudatusest teavitamine toimub komisjoni määruse (EÜ) nr 796/2004, millega kehtestatakse nõukogu määruses (EÜ) nr 1782/2003 (millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks) ette nähtud nõuetele vastavuse, toetuse ümbersuunamise ning ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi rakendamise üksikasjalikud reeglid (ELT L 141, 30.04.2004, lk 18–58), artikli 15 kohaselt ja nõude täitmist takistavast asjaolust artikli 72 kohaselt (kümne päeva jooksul kuupäevast, mil põllumajandustootjal on võimalik seda teha).

Eelnõu §-ga 6 sätestatakse taotluse ja taotleja nõuetele vastavuse kontrollimine ning ka kontrolliasutuste andmevahetus. Poolloodusliku koosluse hooldamise toetust käsitatakse hektaripõhise maksena nii tehtava kontrolli kui ka kohaldatavate sanktsioonide osas. Administratiivset kontrolli teeb PRIA kõigi taotlejate puhul. Riskianalüüsi kohaselt kontrollib PRIA heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste täitmist ja püsirohumaade pindala säilitamist komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006 II jao I alajaos ja põllumajandusministri 20. aprilli 2007. a määruse nr 57 “Ühtse pindalatoetuse, põllukultuuri kasvatamise ja põllumajanduskultuuri täiendava otsetoetuse saamise nõuded ning toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” sätestatud korra kohaselt, kontrollides kohapeal vähemalt 1% toetuse taotlejatest.

Paragrahvi 3 lõikes 10 nimetatud kohustuslike majandamisnõuete ning väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise miinimumnõuete täitmist kontrollivad oma pädevuse piires PRIA, TTI, Veterinaar- ja Toiduamet (edaspidi VTA) ja KKI, kontrollides kohapeal komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006 artikli 20 ja 21 lõike 1 kohaselt vähemalt 1% toetuse taotlejatest.

Paragrahvi 3 lõike 9 punktides 1, 3 ja 4 sätestatud baasnõuete täitmist kontrollib komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006 artiklite 12–15 kohaselt maal, mille kohta toetust taotletakse, LKK. Punktis 2 sätestatud nõude täitmist kontrollib VTA. Punktide 1 ja 3 puhul võetakse arvesse ka KKI poolt PRIAle esitatud andmed kohustuseperioodi jooksul poollooduslikul kooslusel “Looduskaitseadusest” tulenevate nõuete rikkumise kohta.

Paragrahvis 4 sätestatud nõuete täitmist kontrollib LKK komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006 artiklite 12–15 kohaselt, kontrollides kohapeal vähemalt 5% toetuse taotlejatest. Punktis 4 nimetatud kinnismälestiste puhul võetakse arvesse ka Muinsuskaitseameti poolt PRIAle esitatud andmed kohustuseperioodi jooksul Natura

2000 ala poollooduslikul kooslusel “Muinsuskaitseadusest” tulenevate nõuete rikkumise kohta.

Kui taotleja või taotleja esindaja viibib kohapealse kontrolli juures, peab ta vajadusel järelevalveametnikule ette näitama poolloodusliku koosluse piiri.

Eelnõu §-ga 7 sätestatakse toetuse vähendamine. Lõikega 1 sätestatakse, et kui poolloodusliku koosluse tegelik pindala erineb taotlusel märgitud pindalast, mille kohta toetust taotleti, kohaldatakse komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006 artiklit 16. Selle kohaselt arvutatakse liikmesriikide toetusesaajatele (kellele kohaldatakse ühtse pindalatoetuse kava, mis on ette nähtud määruse (EÜ) nr 1782/2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks ning muudetakse määruseid (EMÜ) nr 2019/93, (EÜ) 1452/2001, (EÜ) 1453/2001, (EÜ) 1454/2001, (EÜ) 1868/94, (EÜ) 1251/1999, (EÜ) 1254/1999, (EÜ) 1673/2000, (EMÜ) 2358/1971 ja (EÜ) 2529/2001 (ELT L 270, 21.10.2003, lk 1–69) artikliga 143b) kohaldatav vähendamine ja väljaarvamine vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 1973/2004, millega sätestatakse üksikasjalikud eeskirjad nõukogu määruse (EÜ) nr 1782/2003 IV ja IVa jaotises sätestatud toetuskavade rakendamiseks ja tootmisest kõrvaldatud maa kasutamine tooraine tootmiseks (ELT L 345, 20.11.2004, lk 1–84) artikli 138 lõike 1 esimesele ja teisele lõigule. Kui halduskontrolli või kohapeal tehtud kontrolli tulemusel leitakse, et deklareeritud pindala ja määruse (EÜ) nr 796/2004, millega kehtestatakse nõukogu määruses (EÜ) nr 1782/2003 (millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks) ette nähtud nõuetele vastavuse, toetuse ümbersuunamise ning ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi rakendamise üksikasjalikud reeglid (ELT L 141, 30.04.2004, lk 18–58) artikli 2 punkti 22 tähenduses kindlaksmääratud pindala erinevus on üle 3%, kuid mitte üle 30% kindlaksmääratud pindalast, vähendatakse kõnealuse aasta jaoks ühtse pindalatoetuse alusel antavat summat leitud vahe kahekordse väärtuse võrra, välja arvatud määruse (EÜ) nr 796/2004 artiklis 72 määratletud vääramatu jõu või erandlike asjaolude korral. Kui erinevus on üle 30% kindlaksmääratud pindalast, kõnealuse aasta puhul toetust ei anta. Kui deklareeritud pindala ületab vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 796/2004 artikli 50 lõikega 3 määratud pindala rohkem kui 30%, jäetakse toetuse saaja asjaomasel kalendriaastal ilma asjaomaste meetmete toetusest, millele tal oleks kõnealuse artikli kohaselt õigus olnud. Kui erinevus ületab 50%, jäetakse toetuse saaja veel kord ilma toetusest, mis vastab deklareeritud pindala ja komisjoni määruse (EÜ) nr 796/2004 artikli 50 lõikega 3 määratud pindala erinevusele. Kui deklareeritud pindala ja komisjoni määruse (EÜ) nr 796/2004 artikli 50 lõike 3 kohaselt määratud pindala erinevus tuleneb tahtlikest eeskirjade eiramistest, ei anta kõnealusel Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi (EAFRD) aastal toetuse saajale toetust asjaomase pindalapõhise meetme osas, millele tal oleks olnud õigus kõnealuse artikli alusel.

Lõikega 2 sätestatakse, et heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste nõuete ja püsirohumaade pindala säilitamise nõude ning kohustuslike majandamisnõuete või väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise miinimumnõuete rikkumise korral kohaldatakse komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006 artiklites 22–24 sätestatud. Nõuetele mittevastavuse kindlakstegemisele järgnevate vähendamiste ja väljaarvamiste suhtes kohaldatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1782/2003 artiklit 25 ja komisjoni määruse (EÜ) nr 796/2004 artikli 2 lõikeid 2, 2a ja 31–36, artiklit 41 ning

artikli 65 lõiget 2. Ilma et see piiraks nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 artikli 51 lõike 2 kohaldamist, kohaldatakse mittevastavuse kindlakstegemisel vähendamist toetuse kogusumma suhtes, mis on määratud või määratakse asjaomasele toetuse saajale mittevastavuse avastamise kalendriaastal esitatud või veel esitatavate maksenõuete põhjal. Kui mittevastavus tuleneb toetuse saaja hooletusest, arvutatakse vähendamine komisjoni määruse (EÜ) nr 796/2004 artiklis 66 sätestatud eeskirjade kohaselt. Tahtliku mittevastavuse korral arvutatakse vähendamine komisjoni määruse (EÜ) nr 796/2004 artiklis 67 sätestatud eeskirjade kohaselt. Vähendamiste kuhjumise korral kohaldatakse hilinenud esitamistele vähendamist esiteks komisjoni määruse (EÜ) nr 796/2004 artikli 21, seejärel kõnealuse määruse artiklite 16–18 ning lõpuks artiklite 22 ja 23 kohaselt.

Lõikega 3 sätestatakse toetuse vähendamine, kui LKK või VTA on kohapealse kontrolli käigus teinud kindlaks või kui KKI teavitab, et taotleja on rikkunud § 3 lõikes 9 nimetatud nõudeid. Komisjoni määruse (EÜ) nr 1975/2006 artikli 18 kohaselt määrab liikmesriik toetuse vähendamise summa kindlaks eelkõige tuvastatud mittevastavuse tõsiduse, ulatuse ja püsivuse põhjal. Mittevastavuse tõsidus sõltub eelkõige mittevastavuse tagajärgede olulisusest, võttes arvesse nende kriteeriumide taotletavat eesmärki, mida ei ole järgitud. Mittevastavuse ulatus sõltub eelkõige mittevastavuse mõjust kogu tegevusele. Kas mittevastavus on püsiv, sõltub eelkõige selle mõju ajalisest ulatusest või nende mõjude mõistlike vahenditega lõpetamise võimalusest. Juhul kui mittevastavus tuleneb tahtlikust eeskirjade eiramisest, arvatakse toetuse saaja kõnealuse meetme toetuse saajate hulgast välja asjaomasel EAFRD aastal ning ka sellele järgneval EAFRD aastal. Määruses on sätestatud toetuse vähendamise maksimummäärad.

Kuna hekseldamisel on poolloodusliku koosluse hooldamise kulud teiste hooldamisvõtetega (nagu heina niitmine, kaarutamine, rullitamine, kokkukogumine, äravedamine või ala karjatamine) võrreldes oluliselt väiksemad, vähendatakse ka poolloodusliku koosluse kohta, mille kohta andis LKK kirjaliku nõusoleku hekseldamiseks, makstavat toetust 40%. Kui taotleja on hekseldamisele eelnevalt maad piisava karjatamise läbi hooldanud, ei vähendata sellele järgneva hekseldamise tõttu toetust.

Lõikega 5 sätestatakse, et kui taotleja valdab põllumajandusmaad, mille kohta ta ei taotle poolloodusliku koosluse toetust, kuid ei esita kõiki määruse § 5 lõike 3 punktis 1 nimetatud andmeid, kohaldatakse komisjoni määruse (EÜ) nr 796/2004 artikli 14 lõikes 1a sätestatud toetuse vähendamise põhimõtteid ning vähendatakse üksnes poolloodusliku koosluse hooldamise toetust. Kui taotleja jätab § 5 lõike 3 punktis 1 nimetatud dokumendi üldse esitamata, jäetakse taotlus rahuldamata “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 45⁷ lõike 5 punkti 1 alusel, taotluse nõuetele mittevastavuse tõttu (taotleja ei ole esitanud kõiki nõutavaid dokumente).

Eelnõu §-ga 8 sätestatakse taotluse rahuldamine või rahuldamata jätmine ning sellekohase otsuse teeb PRIA taotluse esitamise aastale järgneva 25. jaanuariks. Erandlikult teeb PRIA peadirektor otsuse 2007. aastal esitatud taotluste osas 25. juuniks 2008.

PRIA jätab taotluse rahuldamata “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 45⁷ lõike 5 punktides 1 ja 4–6 sätestatud juhtudel.

Määruse eelnõu kohaselt ei vasta taotleja või taotlus nõuetele, kui:

1) kohapealse kontrolli tulemusena tehakse kindlaks, et poollooduslikku kooslust on kahjustatud;

2) kohapealse kontrolli tulemusena tehakse kindlaks, et poolloodusliku koosluse, mille kohta toetust taotletakse, taimikut on hekseldatud LKK nõusolekuta;

3) poollooduslik kooslus, mille kohta toetust taotletakse, ei ole põllumajanduslikult hooldatava alana keskkonnaregistrisse kantud või kui poollooduslik kooslus on väiksem kui 0,10 hektarit;

4) kohapealse kontrolli tulemusena tehakse kindlaks, et poollooduslik, mille kohta toetust taotletakse, piir ei ole kohapeal visuaalselt tuvastatav.

Eelnõu §-ga 9 sätestatakse kohustuse suurendamine. Kuna toetuse taotleja peab poolloodusliku koosluse hooldamise kohustust viis aastat täitma samal, algselt kohustuse alguses kindlaks tehtud maal, on lubatud kohustuse aluse maa pindala suurendada maa arvelt, mille kohta ei ole võetud poolloodusliku koosluse hooldamise kohustust, kuni 30% või kuni 2 hektarit.. Sellisel juhul liidetakse n-ö lisandunud maa algse kohustusega ning lisandunud maa kohustuse kestus arvestatakse olemasoleva kohustuse järgi. Olenevalt taotleja majandusüksuse suuruselt võib taotleja pindala suurenemist arvestada kuni 30% või kuni 2 hektarit. Taotlejal, kelle majandusüksus on suurem, on soodsam suurendada pindala 30% ulatuses, väiksemal taotlejal jälle 2 hektari ulatuses.

Kui toetuse saaja suurendab kohustuse aluse maa pindala üle 30% või üle 2 hektari, algab kogu pindala osas uus kohustus, mille kestus on viis aastat.

Kohustuse üleandmisel või ülevõtmisel on kohustuse üleandjal ja ülevõtjal õigus kohustust suurendada § 3 lõikes 3 nimetatud algse kohustuse arvelt.

Eelnõu §-ga 10 sätestatakse kohustuse vähendamine. Toetuse saaja võib vähendada kohustuse aluse maa pindala § 3 lõikes 3 nimetatud algse kohustuse aluse maa pindalaga võrreldes kuni 30%. Kui kohustus on vahepeal suurenenud, loetakse algselt kohustuse all olnud maa ja n-ö lisandunud maa üheks kohustuseks. Kohustuse vähenemist jälgitakse tervikliku kohustuse osas, mida võib vähendada algse kohustusega võrreldes kuni 30%. Kohustuse üleandmisel või ülevõtmisel on kohustuse üleandjal ja ülevõtjal õigus kohustust vähendada § 3 lõikes 3 nimetatud algse kohustuse arvelt.

Eelnõu §-ga 11 sätestatakse 5-aastase kohustuse üleandmine ja vastuvõtmine. Kui toetuse saaja annab võetud kohustuse kehtivuse perioodil kogu oma majandusüksuse või osa sellest üle teisele isikule, kohaldatakse komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 artiklis 44 sätestatut. Kohustuse üleandmisel antakse teisele isikule üle kõik põllumajandusliku keskkonnatoetusega seotud kohustused, samuti õigused (nt toetust taotleda). Sellisel juhul varem võetud kohustus jätkub.

Taotleja ei või võetud kohustust üle anda ega üle võtta kohustuse võtmise aastal, välja arvatud "Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse" § 66 lõikes 3 nimetatud vääramatu jõu juhul. Kui toetuse taotleja ei soovi kohustuse võtmise aastal kohustust võtta, võib ta enne toetuse määramist kohustusest loobuda.

Kohustuse üleandmist/vastuvõtmist ei loeta kohustuse üleandja kohustuse vähenemiseks ja ülevõtja kohustuse suurenemiseks, kuna varem võetud kohustus

jätukub. Kui kohustuse ülevõtjal oli enne kohustuse ülevõtmist varem võetud kohustus, arvestatakse kohustuse kestus lühemat aega kestnud kohustuse järgi. Kui kohustuse võtab üle isik, kellel varem ei olnud kohustust, loetakse kohustuse kestuseks ülevõetud kohustuse kestus.

Kohustuse üleandjal ja ülevõtjal on õigus kohustust vähendada või suurendada algse, st § 3 lõikes 3 nimetatud kohustuse arvelt. Näide: kohustus võeti taotleja A poolt 100 ha kohta ja 2006. a suurendas taotleja A kohustuse alust pindala 30% ehk 30 võrra. 2007. a anti 130-hektariline kohustus üle taotlejale B ja 2008. a taotles tootja B toetust 135 ha-le. Kuna ülevõtjal puudus varasem kohustus, pole tal ka kohustuse suurendamise õigust, st 2008. a algab uus kohustus. Ülevõtjal pole ka kohustuse vähendamise õigust.

Kuna toetuse senisel rakendamisel on taotlejad aktiivselt kohustusi üle andnud ja vastu võtnud, siis toetuse administreerimise seisukohast pole võimalik anda taotlejatele proportsionaalselt ülevõetava kohustuse suurusega kohustuse suurendamise või vähendamise õigust.

Kohustuse üleandja teavitab kohustuse üleandmisest PRIAt toetuse taotlemise ajal, esitades teabe, millest nähtub, kellele kohustus millise majandusüksuse või selle osa kohta üle anti. Kohustuse ülevõtja esitab PRIAle samas ajavahemikus ülevõetud kohustuse kohta toetuse taotlemisega seotud dokumendid.

Kuna ka kohustuse ülevõtja peab olema teadlik poolloodusliku koosluse hooldamise eripärast, peab ta olema osalenud vastaval koolitusel kohustuse ülevõtmise aastale järgneva aasta 1. septembriks.

Eelnõu §-ga 12 sätestatakse kohustuse asendamine. Vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 1320/2006, millega kehtestatakse nõukogu määrusega (EÜ) nr 1698/2005 sätestatud maaelu arengu toetusele ülemineku eeskirjad (ELT L 243, 06.09.2006, lk 6–19), artiklile 11 võib liikmesriik kohustuse täitmiseks ette nähtud ajavahemiku lõppu lubada kõnealuse kohustuse teisendamist määruse (EÜ) nr 1698/2005 kohaseks, üldjuhul viie- kuni seitsmeaastase kestusega uueks kohustuseks, kui selline teisendamine on vaieldamatult kasulik keskkonna parandamiseks või loomade heolu suurendamiseks ja sellega tõhustatakse oluliselt senist kohustust.

Eelnevat arvestades on määruses sätestatud, et “Eesti maaelu arengukava 2004–2006” raames võetud keskkonnasõbraliku tootmise või mahepõllumajandusliku tootmise eest põllumajandusliku keskkonnatoetuse saaja võib viieaastase kohustuseperioodi kestel asendada oma kohustuse osaliselt või täielikult poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse kohustusega, ilma et temalt nõuetekohaselt asendatud põllumajandusmaa pindala kohta eelmistel aastatel makstud toetust tagasi nõutaks. Asendatud maa kohta algab uus kohustus, mille kestus on viis aastat. Kui “Eesti maaelu arengukava 2004–2006” raames võetud kohustus asendatakse olemasoleva § 3 lõikes 3 nimetatud poolloodusliku koosluse hooldamise kohustuse aluse pindalaga võrreldes kuni 30%, on kohustuseperioodi kestuseks varem võetud poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse kohustuse kestus.

Kohustuse asendamisest teavitab toetuse saaja PRIAt toetuse taotlemise ajal, esitades toetuse taotlemiseks nõutud dokumendid ning teabe kohustuse asendamise kohta,

millest nähtub, milline majandusüksus või selle osa poolloodusliku koosluse kohustusega asendati.

Eelnõu §-ga 13 sätestatakse muudatustest teavitamine kohustuse suurendamise, vähendamise, üleandmise, ülevõtmise ja asendamise korral.

Kohustuse suurendamisest, üleandmisest ning asendamisest teavitab toetuse saaja PRIAt toetuse taotlemise ajal, kohustuse vähenemisest toetuse taotlemise ajal (vastav info kajastub toetuse taotlusel) või kuni kohapealsest kontrollist teadaandmiseni või toetuse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse tegemiseni.

Eelnõu §-ga 14 sätestatakse toetuse maksmine. Eelnõu kohaselt makstakse toetus hiljemalt taotluse esitamise aastale järgneval aastal ajavahemikus 25. veebruarist 30. juunini. Toetust ei maksta juhul, kui taotlus on jäetud rahuldamata “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 45⁷ lõigetes 5 ja 6 sätestatud juhtudel. Nende kohaselt tehakse taotluse rahuldamata jätmise otsus, kui: taotleja või taotlus ei vasta toetuse saamiseks esitatud nõuetele; toetuse liigi või tegevuse rahastamise eelarve jääk ei võimalda teha enam ühtegi taotluse rahuldamise otsust; nõuetele vastavat taotlust ei rahuldata seaduse § 45⁷ lõike 1 punktides 1–3 sätestatu kohaselt; taotluses on esitatud valeandmeid või taotleja mõjutab taotluse menetlemist pettuse või ähvardusega või muul õigusvastasel viisil; taotleja ei võimalda kontrollida taotluse nõuetekohasust; taotleja ei ole puuduste kõrvaldamiseks määratud tähtaja jooksul puudusi kõrvaldanud või juhul, kui taotluse täies ulatuses rahuldamine ei ole võimalik või põhjendatud, ent taotleja ei ole nõus taotlust muutma.

Samuti ei maksta toetust, kui pärast taotluse rahuldamist, kuid enne toetuse maksmist tehakse kindlaks taotluse rahuldamata jätmise alused või kui toetuse saaja ei ole täitnud toetuse saamise eelduseks olevaid tingimusi.

Kui kindlaks tehtud poolloodusliku koosluse pindala on suurem kui pindala, mille kohta toetust taotletakse, makstakse toetust selle poolloodusliku koosluse ulatuses, mille kohta toetust taotletakse.

Eelnõu §-ga 15 sätestatakse toetuse tagasinõudmine. PRIA nõuab toetuse saanud isikult alusetult makstud toetuse tagasi “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 66-s sätestatud juhtudel. Selle kohaselt lähtutakse Euroopa Liidu asjakohastes määrustes sätestatud alustest. Lisaks nõutakse maaelu arengu toetus tagasi, kui:

1) toetusraha ei ole kasutatud sihipäraselt ja rikkumise kõrvaldamiseks määratud tähtpäevaks ei ole toetusraha kasutamist nõuetekohaseks viidud või rikkumist ei saa kõrvaldada või ei ole täidetud nõuded, mida peab täitma pärast toetusraha saamist;

2) ettekirjutus puuduste kõrvaldamiseks on jäetud tähtpäevaks täitmata;

3) toetuse saaja ei võimalda järelevalvet teostada;

4) toetuse saaja ei ole täitnud teisi toetuse saamise aluseks olevaid tingimusi.

Lisaks nõutakse eelmistel aastatel makstud toetus tagasi selle maa pindala osas, mille osas taotlejal väheneb kohustus § 3 lõikes 3 nimetatud kohustuse aluse pindalaga võrreldes üle 30%, välja arvatud juhul, kui toetuse saaja tõestab, et ta ei saa jätkata võetud kohustuse täitmist vääramatü jõu tõttu. Maaelu arengu toetuste puhul käsitatakse vääramatü jõuna, mille puhul võib jätta toetuse tagasi nõudmata,

komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 artiklis 47 nimetatud juhte. Samuti ei nõuta eelmistel aastatel makstud toetust tagasi, kui tagasinõutav summa ilma intressita ei ületa 100 eurot või kui toetuse saaja on täitnud võetud kohustuste vähemalt kolmel järjestikusel aastal ja komisjoni määruse (EÜ) nr 1974/2006 artikli 44 lõike 2 punkti a kohaselt lõpetab põllumajandusliku tegevuse.

Tagasinõutav toetuse määr hektari kohta arvutatakse tagasinõudmise aastal määratud toetuse ja kindlakstehtud pindala jagatise alusel.

Eelnõu §-ga 16 sätestatakse rakendussätted.

Lõigetega 1 ja 2 sätestatakse, et 2007. aastal poolloodusliku koosluse hooldamise toetust taotlenud isiku puhul loetakse toetuse taotlus ja poolloodusliku koosluse kaart tähtaegselt esitatuks põllumajandusministri 20. aprilli 2007. a määruse nr 62 "Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord" § 5 lõikes 1 sätestatud tähtajal. Lisaks peab 2007. aastal toetust taotlenud isik esitama väljaandes Ametlikud Teadaanded ja taotlejale PRIA saadetud kirjas teatatud tähtajaks (eeldatavasti 15. märtsiks 2008) PRIAle kinnituse määruses sätestatud nõuete kohase 5-aastase kohustuse võtmise kohta. Ühtlasi kinnitab sellega taotleja, et on nõus järgima toetuse taotlemise ajal kehtinud põllumajandusministri 20. aprilli 2007. a määrusega nr 62 võrreldes antud määruses toetuse andmise aluseks olevaid § 3 lõikes 5 ja lõike 9 punktis 2 kehtestatud täiendavaid nõudeid ja lubab kontrollida enda vastavust määruses sätestatud toetuse saamise nõuetele.

Lõikega 4 sätestatakse, et kui 2007. aastal toetust taotlenud isik on esimesel kohustuseaastal rikkunud §-s 4 nimetatud nõudeid, kohaldatakse põllumajandusministri 20. aprilli 2007. a määruse nr 62 § 7 lõikes 2 toodud vähendamise sätteid.

Lõikega 5 sätestatakse, et PRIA otsustab 2007. aastal esitatud taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise 25. juuniks 2008. Järgnevatel aastatel tehakse sellekohane otsus toetuse taotlemisele järgneva aasta 25. jaanuariks.

Lõikega 6 sätestatakse, et kui 2007. aastal toetust taotlenud isik esitab PRIAle kinnituse määruses sätestatud nõuete kohase 5-aastase kohustuse võtmise kohta, antakse toetust selle määruse alusel.

Lõikega 7 sätestatakse, et 2007. aastal toetust taotlenud isik peab kaitstavad looduse üksikobjektid ja kinnismälestised ning pärandkultuuri objektid kandma poolloodusliku koosluse kaardile kolmanda kohustuseaasta taotluse esitamise tähtajaks.

Eelnõu §-ga 17 sätestatakse põllumajandusministri 20. aprilli 2007. a määruse nr 62 muutmine. Punktiga 1 muudetakse toetuse andmise alust ning määrus kehtestatakse "Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse" § 66³ lõike 1 alusel.

Punktiga 2 täiendatakse määrust §-ga 1¹ ja punktiga 3 sõnastatakse ümber § 2. Muudatuse kohaselt on määruse alusel antav toetus vähese tähtsusega abi komisjoni määruse (EÜ) nr 1535/2007 milles käsitletakse EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes põllumajandustoodete tootmise sektoris (ELT L 337, 21.12.2007, lk 35–41) mõistes. Eelnevalt on vähese tähtsusega abi makstud näiteks 2007. a aprillis, kui Maaelu Edendamise Sihtasutus hüvitas u 3 000

põllumajandustootjale u 1,5 miljoni krooni ulatuses põllumajanduslike toetuste muutmise tõttu saamata jäänud tulu. Kolme aasta (asjaomase eelarveaasta ja kahe eelneva eelarveaasta) jooksul antud vähese tähtsusega abi suurus ühe taotleja kohta ei tohi ületada 117 350 krooni. Põllumajandustoodete tootmise sektori ettevõtjatele kolme eelneva eelarveaasta jooksul antava vähese tähtsusega abi kumulatiivne summa ei tohi Eestis ületada 54,8 miljonit krooni. Kontrolli taotlejale makstava vähese tähtsusega abi suuruse kohta teeb ettevalmistatava vähese tähtsusega abi keskregistri alusel PRIA.

Punktiga 6 muudetakse määruses taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise tähtpäeva. Varasema 11. jaanuari asemel tehakse vastav otsus 1. oktoobriks. Otsuse tähtaja pikenedamine on tingitud asjaolust, et toetuse taotlejatele antakse võimalus võtta endale selle määruse kohaselt 5-aastane kohustus, mis pikendab oluliselt menetluse aega.

Punktiga 7 muudetakse taotluse rahuldamata jätmise aluseid, mis lisaks “Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse” sellekohastele alustele kehtestatakse ka määruses.

Punktiga 8 sõnastatakse ümber § 10. Selle kohaselt makstakse toetus taotleja arvelduskontole taotluse esitamise aastale järgneva aasta 31. detsembriks. Väljamaksmise tähtaja pikenedamine on tingitud asjaolust, et toetuse taotlejatele antakse võimalus võtta endale selle määruse kohaselt 5-aastane kohustus, mis pikendab oluliselt menetluse aega.

Punktiga 9 täiendatakse määruse § 11 lõikega 5. Kui 2007. aastal põllumajandusministri 20. aprilli 2007. a määruse nr 62 “Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” alusel toetust taotlenud isik ei esita PRIA-le “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 45⁴ lõike 2 alusel kehtestatud ja arengukava 5. peatüki alameetmes 2.3.5 toodud poolloodusliku koosluse hooldamise toetuses nimetatud kinnitust 5-aastase poolloodusliku koosluse hooldamise kohustuse võtmise kohta, antakse toetust põllumajandusministri 20. aprilli 2007. a määruse nr 62 alusel.

3. Eelnõu terminoloogia

Määruse eelnõus on kasutatud Euroopa Ühenduse Teatajas ilmunud eestikeelsetes Euroopa Liidu määrustes kasutatavaid termineid ja üldtunnustatud erialatermineid.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigustikule

Eelnõu on kooskõlas nõukogu määrusega (EÜ) nr 1698/2005 Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta (ELT L 277, 21.10.2005, lk 1–40), nõukogu määrusega (EÜ) nr 1782/2003, millega kehtestatakse ühise põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks ning muudetakse määruseid (EMÜ) nr 2019/93, (EÜ) 1452/2001, (EÜ) 1453/2001, (EÜ) 1454/2001, (EÜ) 1868/94, (EÜ) 1251/1999, (EÜ) 1254/1999, (EÜ) 1673/2000, (EMÜ) 2358/1971 ja (EÜ) 2529/2001 (ELT L 270, 21.10.2003, lk 1–69), komisjoni määrusega (EÜ) nr 796/2004, millega kehtestatakse nõukogu määruses (EÜ) nr 1782/2003 (millega kehtestatakse ühise

põllumajanduspoliitika raames kohaldatavate otsetoetuskavade ühiseeskirjad ja teatavad toetuskavad põllumajandustootjate jaoks) ette nähtud nõuetele vastavuse, toetuse ümbersuunamise ning ühtse haldus- ja kontrollisüsteemi rakendamise üksikasjalikud reeglid (ELT L 141, 30.04.2004, lk 18–58), komisjoni määrusega (EÜ) nr 1974/2006, milles sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta) kohaldamise üksikasjalikud eeskirjad (ELT L 368, 23.12.2006, lk 15–73), komisjoni määrusega (EÜ) nr 1320/2006, millega kehtestatakse nõukogu määrusega (EÜ) nr 1698/2005 sätestatud maaelu arengu toetusele ülemineku eeskirjad (ELT L 243, 06.09.2006, lk 6–19), ning komisjoni määrusega (EÜ) nr 1975/2006, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1698/2005 rakendamise üksikasjalikud eeskirjad kontrollimenetluse rakendamise ja maaelu toetusmeetmete nõuetele vastavuse kohta (ELT L 368, 23.12.2006, lk 74–84).

5. Määruse mõjud

Aastaks 2013 tagatakse toetuse rakendamisega Natura 2000 alal asuvate väärtuslike poollooduslike koosluste soodne seisund ligi 25 000 ha ulatuses. Kuna varasemate sellealaste 1-aastaste toetustega võrreldes on põllumajanduslik keskkonnatoetus, mille üheks alameetmeks on poollooduslike koosluste hooldamise toetus, 5-aastane, on seeläbi ka paremini tagatud kõrge loodusväärtusega alade säilimine.

6. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused kaetakse kahest eelarveallikast:

1) taotlejate puhul, kes võtavad endale 5-aastase poolloodusliku koosluse hooldamise kohustuse, sh 2007. aastal toetust taotlenud isikud, kes esitavad PRIAle kinnituse määruses sätestatud nõuete kohase 5-aastase kohustuse võtmise kohta, kaetakse määruse rakendamiseks vajalikud kulutused arengukava 2. telje eelarvest. Maaelu arengu toetusi rahastatakse arengukava 2. ja 4. telje puhul 80% ulatuses Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondist ning 20% ulatuses Eesti riigi eelarvest. Arengukava alusel toetatava poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse eelarveks on u 60 miljonit krooni aastas;

2) 2007. aastal põllumajandusministri 20. aprilli 2007. a määruse nr 62 “Poolloodusliku koosluse hooldamise toetuse saamise nõuded, toetuse taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord” alusel toetust taotlenud isikute puhul, kes ei esita PRIAle “Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse” § 45⁴ lõike 2 alusel kehtestatud ja arengukava 5. peatüki alameetmes 2.3.5 toodud poolloodusliku koosluse hooldamise toetuses nimetatud kinnitust 5-aastase poolloodusliku koosluse hooldamise kohustuse võtmise kohta, kaetakse määruse rakendamiseks vajalikud kulutused “2008. aasta riigieelarve seaduse” § 1 osa 6 jao 8 peatüki 70005967 artikligrupis 4 maaelu ja põllumajanduse arendamiseks määratud rahaliste vahendite arvelt.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras, välja arvatud § 3 lõikes 6 nimetatud karjamaana kasutatava rohumaa kohta kehtestatud loomkoormuse nõue, § 3 lõiked 7 ja 8 ning § 4 lõige 4, mis jõustuvad 9. mail 2008.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu saadeti ministeeriumide eelnõude kooskõlastamise infosüsteemi eÕigus kaudu kooskõlastamiseks Keskkonnaministeeriumile ja Rahandusministeeriumile, kes ei ole Vabariigi Valitsuse 11. juuni 1996. a määruse nr 160 "Vabariigi Valitsuse reglemendi kinnitamine" punkti 25³ kohaselt ettenähtud tähtjaks eelnõude kooskõlastamise infosüsteemi kandnud kirja eelnõu heakskiitmise või eelnõuga põhjendatult nõustumata jätmise kohta ning ei ole taotlenud tähtaja pikendamist ning seetõttu loetakse eelnõu kooskõlastatuks.

Rahandusministeerium saatis mitteametliku seisukoha eelnõu kohta ning enamuse ettepanekutega sisuliselt ka arvestati. Rahandusministeerium palus 11. jaanuaril 2008 lisada e-Õigusesse oma kooskõlastuskiri nr 1-1.11/17394. Seal kajastuvad ettepanekud on varem mitteametlikult esitatud ettepanekutega võrreldes samad.

PRIA ja Keskkonnaministeeriumi looduskaitse osakonna kaudu LKK on e-õiguses oleva eelnõu kohta oma arvamuse esitanud, põhjendatud ettepanekutega on arvestatud, muude kommentaaride osas on läbi räägitud ja konsensus saavutatud.

Määruse eelnõu saadeti ettepanekute saamiseks ka arengukava seirekomisjonile. E-õiguses oleva määruse kohta esitasid oma arvamuse Eesti Keskkonnaühenduste Koda, Eestimaa Talupidajate Keskliit ja Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda. Eesti Keskkonnaühenduste Koja ja Eestimaa Talupidajate Keskliidu põhjendatud ettepanekutega ka arvestati. Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda ettepanekuid ei esitanud.

Vastused Rahandusministeeriumi mitteametlikele märkustele ja muudatusettepanekutele, millega ei arvestatud.

Nr	Rahandusministeeriumi kommentaar	Vastus
1	§ 3 lg 3 ning § 3 lg 9 kohaselt võtab taotleja toetuse taotluse esitamisega endale kohustuse tegeleda taotluse esitamise tähtjast alates viis aastat poolloodusliku koosluse hooldamisega. Soovitame eelnõu teksti lisada põhimõte, et nimetatud kohustused kehtivad taotlejale toetuse saamise korral, sest taotluse esitamine ei saa olla taotleja poolt võetavate kohustuste aluseks.	Taotlejal on esimesel kohustuseaastal võimalik mis tahes põhjustel kohustuse võtmisest loobuda (järgnevatel aastatel niisama loobuda ei saa). Kohustus algab selle maa osas, mis esimesel kohustuseaastal kindlaks tehti (sisuliselt fikseeritakse see esimese aasta taotluse rahuldamise otsuse tegemisel). Seega võtab taotleja endale juba taotlemisega 5-aastase kohustuse, kuid lõplikult seob end kohustusega alles esimese aasta toetuse määramisega.
2	§ 5 lg 3 soovitame lisada viite selle kohta, et seoses vajadusega jälgida § 3 lg 10 sätestatud nõuete täitmist, nõutakse andmeid taotleja põllumajandusmaa kohta, millele toetust ei taotleta.	Põllumajandusministeerium ei pea vajalikuks väljapakutud sõnastusega sätte lisamist määruse eelnõusse. Põhjendused määruuses sätestatu vajalikkuse kohta esitatakse seletuskirjas.
4	§ 10 lg 1 teeme ettepaneku täiendada üheselt mõistetavuse tagamiseks	Sõnad "kuni 30%" ja "30% ulatuses" on sama tähendusega.

	sõnastust, asendades „...artikli 44 lõike 3 alusel 30% ulatuses,” sõnastusega „...artikli 44 lõike 3 alusel kuni 30% ulatuses.”	Pidasime sobivamaks kasutada “kuni 30%”.
5	§ 14 lg 1 soovitame kaaluda eelnõus toetuse maksmiseks sätestatud enam kui viiest kuust lühema tähtaja sätestamist, näiteks kolme kuu jooksul arvates § 8 lõikes 1 nimetatud otsusest, et võimaldada toetuse saajal suviseks tööde perioodiks vajalike investeeringute paremat kavandamist – sellisel juhul oleks võimalik arvestada toetuse laekumisega hiljemalt 25. aprilliks, tulenevalt § 8 lg 1 sätestatud otsuste tegemise tähtajast. Taotlejate prognoositavat arvu arvestades eeldame, et toetuste maksmine 3 kuu jooksul PRIAle probleeme ei tekita.	Nõukogu määruse (EÜ) nr 1290/2005 artikli 11 kohaselt peab PRIA maksuma toetuse taotleja arvelduskontole hiljemalt 30. juuniks. Kuna otsus toetuse rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta tehakse 25. jaanuariks, makstakse toetus välja esimesel võimalusel, eeldatavasti veebruaris. Samas on varasemate aastate praktikas esinenud juhtumeid, kus osa toetustest makstakse välja hiljem. Meie arvates pole põhjendatud võtta nõukogu määrusega võrreldes täiendavaid kohustusi. Samas oleme selguse huvides määruse sätestanud ajavahemiku, mille jooksul toetus välja makstakse (ajavahemikus 25. veebruarist 30. juunini)
9	§ 3 lg 6 ning § 3 lg 8 teeme ettepaneku viidata õigusaktile, millega on sätestatud loomühikulise arvestuse pidamine, et välja tuua antud arvestuse alused.	Kuna keskkonnaministri 1. juuni 2004. a määruses nr 62 “Loodushoiutoetuse taotlemise, taotluse läbivaatamise ja toetuse maksmise kord” pole kõigi koosluste kohta loomkoormust toodud, pidasime vajalikuks need käesolevas määruses kehtestada.

Ants Noot
Kantsler